

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

Борщевського Віктора Валентиновича

на дисертаційну роботу Приходько Ірини Валеріївни:
**«Політико-економічні бар'єри на шляху інтеграції України до
Європейського Союзу»,**

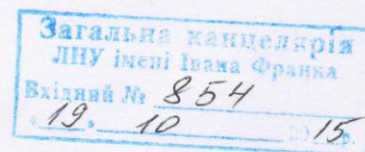
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини

1. Актуальність теми дисертації.

В умовах активізації євроінтеграційних процесів і наближення України до ЄС, дедалі більшої ваги набуває своєчасність виявлення та окреслення напрямів подолання політико-економічних бар'єрів на шляху інтеграції нашої держави до інститутів та інституцій ЄС.

Політико-економічні аспекти міжнародної інтеграції, які чинять вагомий вплив на дво- та багатостороннє співробітництво держав у сучасній Європі, характеризуються високим рівнем латентності свого вияву, що утруднює його ідентифікацію та робить інструментарій дослідження механізмів, форм і наслідків цього впливу доволі складним.

Викладеним обумовлена актуальність теми дослідження Приходько Ірини Валеріївни. Актуальність теми опонованої дисертації підтверджується також і тим, що робота виконана у відповідності з планом науково-дослідних робіт і тематикою кафедри міжнародних економічних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка «Теоретичні засади виявлення та аналізу інноваційного чинника економічного зростання України в умовах лібералізації зовнішньої торгівлі» (№ ДР 0108U000745); «Секторальна інтеграція в економічній системі Європейського Союзу» (№ ДР 0110U003148); «Еколого-економічні переваги у міжнародній торгівлі в умовах глобалізації світової економіки» (№ ДР 0111U008008); «Екологічні чинники економічного зростання в країнах Центрально-Східної Європи» (№ ДР 0114U004246).

2. Аналіз наукової літератури та джерел, використаних у дисертаційному дослідженні.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи підтверджується використанням широкої інформаційної бази за темою дисертації, в тому числі офіційних статистичних даних, нормативно-правових актів, які стосуються економічної інтеграції України до ЄС, монографій, численних наукових публікацій вітчизняних та закордонних вчених – економістів, великої кількості інтернет-ресурсів. Перелік використаних у дисертаційному дослідженні джерел складається з 252 найменувань.

3. Аналіз публікацій автора за темою дисертації.

За результатами дослідження авторкою опубліковано 10 наукових статей у провідних наукових фахових виданнях, в т. ч. одна у співавторстві, одна стаття – в іноземному періодичному виданні, та 1 розділ у колективній монографії, а також 4 тез доповідей у збірниках тез міжнародних науково-практичних конференцій. Крім цього, фахові публікації дисертантки мають широку географію: м. Львів, м. Тернопіль, м. Миколаїв, м. Тбілісі (Грузія). Публікації та автореферат в повній мірі відображають зміст дисертаційної роботи. Аналіз публікацій за темою дисертації дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень дисертаційного дослідження у науковій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до існуючих вимог.

4. Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертації.

Основні результати дисертаційного дослідження І. Приходько достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті власних наукових розробок та

грунтовної аналітичної роботи дисертантки. В основу дослідження покладено концепційні засади дослідження міжнародної економічної інтеграції та політико-економічних бар'єрів на її шляху. В процесі виконання дисертаційної роботи авторкою опрацьовано достатню кількість наукових праць провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників, застосовано різноманітні методи економічних досліджень, проведено необхідну апробацію результатів дослідження та здійснено їх впровадження.

В опонованій дисертації чітко окреслені і логічно сформульовані мета і завдання дослідження, обґрунтовані теоретичний і методичний підходи до виконання роботи, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй сукупності формують науковий базис для вирішення поставлених завдань. Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними.

Дисертаційна робота І. Приходько є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Вона має послідовну та збалансовану структурну будову і є комплексним та завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та багатогранність розкриття досліджуваної проблеми свідчать про високу наукову кваліфікацію автора. Це підтверджується застосуванням методів статистичного аналізу, економіко-математичних, графічних та інших методів, які на основі аналізу статистичної інформації дали авторці змогу всебічно провести оцінювання впливу політико-економічних бар'єрів міжнародної економічної інтеграції на економічне зростання низки країн, в тому числі України.

Все зазначене свідчить про належну обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, викладених у дисертаційній роботі І. Приходько.

5. Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертації.

В опонованій дисертаційній роботі сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків і пропозицій, які відзначаються науковою новизною та

мають практичну спрямованість. Наукові положення сформульовані авторкою самостійно та відображають її особистий внесок у розвиток економічної науки. Наукова новизна роботи викладена конкретно, послідовно і системно. Заслуговує на увагу запропоноване визначення «політико-економічні бар'єри міжнародної економічної інтеграції» під яким пропонується розуміти об'єктивні чи суб'єктивні чинники, що виникають через певні відмінності у політичних і економічних системах, різницю в економічному розвитку, політичні суперечності, неузгодженість економічних інтересів і гео економічну невизначеність, перешкоджаючи процесові міжнародної економічної інтеграції та ускладнюючи або сповільнюючи його (с. 86-87). У цьому контексті слід відмітити, що авторкою удосконалено класифікацію політико-економічних бар'єрів в умовах міжнародної економічної інтеграції (с. 87-88), на основі їх поділу на значущі, незначущі та нейтральні.

Дисертантка виявила себе кваліфікованим аналітиком, про що свідчить проведене нею комплексне економетричне дослідження впливу політико-економічних чинників міжнародної економічної інтеграції на економічне зростання країн ЦСЄ, СНД та України (п.2.3), що дозволило виявити основні бар'єри, які є найсуттєвішими на шляху економічної інтеграції України до ЄС.

Цінність наукової новизни опонованої дисертаційної роботи підтверджується проведеним SWOT – аналізом інтеграції України до ЄС (п.3.2). Застосування цього аналізу дозволило виділити основні інтеграційні стратегії нашої держави та сформулювати пропозиції щодо подолання політико-економічних бар'єрів у процесі їх реалізації.

Основний зміст дисертаційного дослідження якісно структурований за розділами та підрозділами. Висновки є достатньо аргументованими та носять важливий теоретичний і прикладний характер. В цілому, оцінюючи обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, можна відзначити високий рівень теоретичного та методичного опрацювання авторкою головних аспектів досліджуваної наукової проблеми.

6. Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи.

Практичну цінність мають отримані в процесі дисертаційного дослідження наукові результати:

- проведений комплексний аналіз впливу політико-економічних чинників на економічне зростання країн ЦСЄ, СНД та України (п. 2.3);
- оцінка ролі інституційних аспектів у процесі отримання економічних вигод від міжнародної економічної інтеграції (п. 2.3);
- дослідження ефектів взаємодії інституцій з іншими політико-економічними чинниками зростання економіки в умовах міжнародної економічної інтеграції (п. 2.3);
- запропоноване автором визначення політико-економічних бар'єрів (п. 2.1);
- удосконалення класифікації наукових засад дослідження політико-економічних бар'єрів у процесі європейської інтеграції (п.2.1);
- авторські пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності інтеграційного процесу України до ЄС (п. 3.2).

Окремі положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення та використання у практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування України, навчальних закладів і наукових установ. Це підтверджується відповідними документами, які представлені у дисертаційній роботі та засвідчують використання авторських розробок у практичній діяльності та при підготовці аналітичних матеріалів (програм) Львівської міської ради (довідка № 23-вих-482 від 25.06.2015 р.), а також у навчальному процесі Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема при викладанні дисциплін: «Міжнародні економічні відносини», «Комерційна дипломатія», «Торговельна політика», «Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності» (довідка № 3012-н від 24.06.2015 р.).

7. Відповідність теми дисертації профілю спеціальності.

Дисертація виконана державною мовою, стиль і якість подання матеріалу відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, а також відзначається логічністю, послідовністю, системністю та обґрунтованістю. Структура дисертації повністю узгоджується з її темою, метою і поставленими завданнями. Зміст та результати роботи повністю відповідають паспорту спеціальності 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

8. Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення.

Серйозних недоліків, які ставлять під сумнів одержані дисертанткою основні висновки, дисертаційна роботи не містить. Проте певні недоліки існують, що погіршує загальне сприйняття роботи:

1. Погоджуючись з позицією авторки щодо запропонованого визначення міжнародної економічної інтеграції (п. 1.2, с. 25), зауважимо, що доцільно було б звернути увагу на визначення міжнародної економічної інтеграції не лише як на процес, але і з погляду проблематики дво- та багатосторонніх відносин, особливо зважаючи на те, що про трактування інтеграції одночасно, і як відносин, і як процесу йдеться у п. 1.2 (с. 26);

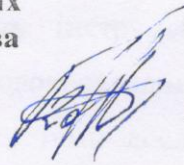
2. Відзначаючи високий рівень дисертаційного дослідження, зауважимо, що варто було б більше уваги приділити ролі інститутів у міжнародній економічній інтеграції, зокрема через доповнення дослідження ринково-інституціональних теорій (п. 1.1) новою інституціональною економічною теорією;

3. У параграфі 3.2 (с. 187-188) наведено результати SWOT-аналізу інтеграції України до Європейського Союзу та основну матрицю SWOT – аналізу інтеграції України до ЄС, що є логічним продовженням проведеного у цьому параграфі дослідження. Однак обґрунтування вказаних складових цього аналізу, дозволило би підвищити цінність дисертаційного дослідження;

виданнях можна зробити висновок, що дисертаційна робота виконана на належному теоретичному і методичному рівні відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її авторка – Приходько Ірина Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент
завідувач відділу розвитку територіальних
громад і транскордонного співробітництва
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»

В. В. Борщевський

